

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 6 Nisan 2016

Büyümenin Ardındaki Gerçekler

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2015'in dördüncü çeyreğine ilişkin büyüme tahminlerini açıkladı. Böylelikle 2015'in tümüne dair milli gelir büyüklüklerini bir bütün olarak görme olanağını edinmiş olduk.

Konunun rakamsal detaylarıyla yazımızı boğmadan, Türkiye ekonomisinin son iki sene boyunca milli gelir performansının niteliksel özelliklerini özetleyelim: kamu kaynaklarıyla pompalanmış tüketim talebine dayalı şişirilmiş büyüme balonu; sanayisizleşmenin sürmesi; yatırımsız cari açık; istihdam dostu olmayan büyüme sonucu işsizliğin derinleşerek sürmesi...

Rakamsal olarak 2015'in büyüme hızı yüzde 4'e ulaşmış gözüküyor. Bu performansın ardında yüzde 4.5 artan özel tüketim ve yüzde 6.7 ivmelenen kamu tüketim harcamaları var. Sabit sermaye yatırım harcamalarındaki artış sadece yüzde 3.6 düzeyinde ve 2014'teki yüzde 1.3'lük gerilemenin ardından gelerek aslında yatırımsız bir büyümenin sürdürülemez olacağını hatırlatıyor. İhracatımız ise yüzde 0.3 gerilemiş konumda.

Sektörel büyüklükleri incelediğimizde ise sanayideki erimenin sürmekte olduğunu gözlemekteyiz. İmalat sanayinin 2014'te yüzde 15.8 olan payı, 2015'te yüzde 15.6'ya gerilemesini sürdürmüştü. Anımsayalım, imalat sanayinin payı 2003'te yüzde 17.6 idi. Bu arada ekonomi gündemimizin yıldızı inşaat sektörünün payı 2014'te yüzde 4 iken, 2015'te yüzde 4.4'e yükselmiş. İlintili diğer bir sektör, *gayri menkul faaliyetleri* ise payını 2014'de yüzde 8.5'ten, 2015'de yüzde 9.7'ye çıkarmış.

İşsizlik oranı ise yüzde 10.2 - 10.4 bandına sıkışıp kalmış durumda. Yüzde 19'a dayanmış *genç işsizlik oranı* ve 3 milyonu *açık*, 2 milyonu da *umudu kırılmış* (iş aramaktan vazgeçmiş ama çalışmaya hazır) olmak üzere 5 milyonu aşkın işsizler ordusu, söz konusu büyüme masalını uzaktan, biraz da sessiz bir öfkeyle izlemekte.

Dolayısıyla, 2015'in büyüme dinamikleri 2014 ile birlikte tek bir yorumu hak ediyor: şişkinleştirilmiş tüketim talebine dayalı dengesiz büyüme...

Milli gelir büyüklüklerini dolar bazında ifade ettiğimizde ise karşımıza çok daha olumsuz bir manzara çıkmakta. Milli gelirin 2014'teki döviz bazında hesaplanan büyüklüğü 799 milyar dolar idi. 2015 boyunca doların pahalılaşması sonucunda, 719 milyar dolara geriledi. Fert başına baktığımızda ise, 10,404 dolardan, 9,266 dolara gerileyen fert başına gelir ile 1,200 dolara yakın "fakirleşmiş" olduk.

2003-2008 döneminin baş döndürücü sermaye girişleri sayesinde ucuzlayan dolar kuru, aslında mütevazî boyutlarda (Cumhuriyet dönemi ortalamasının altında) olan reel büyümeyi döviz bazında sanki "mucizevi" bir başarı öyküsü olarak göstermekte idi. Bunun döviz piyasalarındaki git-gel salınımlarının sanal bir yanılsaması olduğunu

vurgulayan iktisatçılar uzun süredir “felaket tellallığı” ile suçlandılar. Ta ki gerçekler *kralın çıplaklığını* sergileyene dek.